

Hana Vondrová, Sociální struktura budečského hradiště ve výpovědi antropologie Posudek vedoucího magisterské práce

Magisterská práce H. Vondrové je věnována antropologické analýze pohřebišť vázaných na budečské hradiště (okr. Kladno), jedno z klíčových center raného přemyslovského knížectví. Archeologické výzkumy, které se ve 2. pol. 20. stol. dotkly několika pohřebních areálů na hradišti a v jeho zázemí přinesly poměrně rozsáhlý kosterní fond, který byl dosud zpracován pouze z části, přestože nabízí mimořádně cenný soubor informací o životních podmínkách a struktuře populace tohoto raně středověkého centra.

Primární pozornost při zadání práce směřovala k pohřebišťům datovaným do doby od sklonu 9. do 10., kterou můžeme považovat za historicky nejvýznamnější etapu dějin Budče. Antropologické hodnocení dosud neproběhlo u kosterního materiálu ze hřbitova okolo rotundy sv. Petra a Pavla, které náleží k nejstarším kostelním pohřebišťům u nás, ani u bohatě vybaveného pohřebiště tzv. velkomoravského horizontu v Zákolanech v těsném sousedství lokality. V poloze Na Týnici byl objeven (v evropském kontextu) unikátní hromadný hrob 33-60 osob, které zahynuly při násilném konfliktu. Detailně zhodnoceny však byly dosud jen demografické a morfologické charakteristiky zemřelých, zatímco hodnocení traumatických zásahů na kostrách nikoliv. Poslední lokalitou je Brandýsek, který byla vybrána jako dobře definovatelný reprezentant venkovského pohřebiště.

H. Vondrová absolvovala vedle studia na FFUK i studium antropologie na Přírodovědecké fakultě a náročného úkolu se zhostila po mém soudu velmi profesionálně se znalostí obou specifických odborných diskurzů, přestože hlavní důraz byl kladen na antropologické aspekty, k jejichž hodnocení se necítím být plně kompetentní a bude předmětem posudku profesionálního antropologa. Je třeba zdůraznit, že práce vychází z velké části z práce s primárním antropologickým materiálem.

Prvních pět kapitol práce se zaměřuje především na analýzu budečského hromadného hrobu. V prvních partiích se autorka věnuje obecně tématu antropologické identifikace násilí v historických společnostech a využívá k tomu řadu obecných i příkladových zahraničních studií. Hodnotí obecně stopy různých typů zranění na antropologickém materiálu a jejich argumentační průkaznost.

Oddíly 3-5 přináší detailní vyhodnocení traumatických změn na materiálu z budečského hromadného hrobu, které se opírá o pečlivou fotografickou a deskriptivní dokumentaci, která tvoří přílohu práce (kap. 11). Výsledkem je několik sumarizujících tabulek a instruktivní obrazová kvantifikace zranění. Z rozboru vyplývá, že většina mužů zahynula v důsledku konfliktu, který nelze považovat za rovnocenný boj, ale spíše za systematický masakr neozbrojeného protivníka. Tento závěr má závažné historické konsekvence.

Kap. 6 a 7 jsou věnovány antropologickému vyhodnocení dalších výše zmíněných pohřebišť na Budči a v jejím zázemí. Mimo demografické analýzy je pozornost věnována také morfologickým charakteristikám lebek na jednotlivých lokalitách s ohledem na problém jejich vzájemné komparace. Autorka dospívá mj. k závěru, že morfologické charakteristiky mužských lebek z hromadného hrobu jsou v rámci dobových pohřebišť v ČR nejbližší pohřebišti v Lumbeho zahradě na Pražském hradě.

Práci H. Vondrové považuji za kvalitní antropologickou studii, jejíž části by měly být publikovány. Vzhledem k souběžnému archeologickému vzdělání autorky bych však přivítal poněkud rozsáhlejší závěrečnou kapitolu, kde by se pokusila o historické zhodnocení celého fenoménu. Práce je psána kultivovaným jazykem s instruktivním obrazovým doprovodem a v plné míře proto naplňuje nároky kladené na magisterskou práci a doporučuji ji k dalšímu řízení.

V Praze 31. 8. 2015

PhDr. Ivo Štefan, Ph.D.

